

Η αποτυχία της επανάστασης των Μακεδόνων και τα οδυνηρά επακόλουθά της (Αθανάσιος Ε. Καραθανάσης, Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ. Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=152481>]

Η οικογένεια Μεσθανέως επιβιώνει σήμερα στην Θεσσαλονίκη, ένα μέλος της είναι συνάδελφος στην Οδοντιατρική του Α.Π.Θ. Η Θεσσαλονίκη, κυρίως, από τις μακεδονικές πόλεις, πληρώνει βαρύτατο φόρο αίματος ιδίως τα δύο έτη 1821 και 1822, τόσο που το 1825 -1826 να αριθμεί μόνον 3.000 Έλληνες. Γρήγορα όμως ο ελληνικός πληθυσμός ανασυγκροτήθηκε, όσοι σώθηκαν επέστρεψαν, Δυτικομακεδόνες και Ηπειρώτες ήλθαν και την αναζωογόνησαν. Μελέτες, αρχεία, ακόμη ανέκδοτα, ομολογούν για τις χιλιάδες των Μακεδόνων που μετά την αποτυχία της επαναστάσεώς τους κατήλθαν στην νότια Ελλάδα πάντα κατά νούν έχοντες και την απελευθέρωση των ιδιαίτερων πατρίδων τους.

Έτοιμοι πάντα να ανεβούν στην Μακεδονία, πάντα ο καημός και ο πόνος τους για την υπόδουλη Μακεδονία, ένας καημός που τους πίκρανε αυτούς τους τίμιους αγωνιστές ο Νόμος περί ετεροχθόνων του 1844, που κατέτασσε τους κατοίκους του μικρού ελεύθερου νεοελληνικού κράτους που κατάγονταν από αλύτρωτες περιοχές, μολονότι κάτοικοι του Κράτους, ως πολίτες β' κατηγορίας έναντι των αυτοχθόνων της α' κατηγορίας. Είναι τότε που ο Ιω. Κωλέττης που αγορεύων κατά του Νόμου αυτού καθιέρωσε τον όρο Μ. Ιδέα στις 14.1.1844. Έλεγε τότε ο Κωλέττης: Διά την γεωγραφικήν της θέσιν η Ελλάς είναι το κέντρον της Ευρώπης, ισταμένη και έχουσα εκ μέν δεξιών την Ανατολήν, εξ αριστερών δε την Δύσιν, προώριται, ώστε διά μέν της πτώσεως αυτής να φωτίση την Δύσιν, διά δε της

αναγεννήσεως την Ανατολήν. Το μέν πρώτον εξεπλήρωσαν οι προπάτορες ημών, το δε δεύτερον είναι εις ημάς ανατεθειμένον εν τω πνεύματι του όρκου και της Μεγάλης Ιδέας είδον πάντας τους πληρεξουσίους του Έθνους να συνέρχωνται διά να αποφασίσωσι ουχί πλέον περί της τύχης της Ελλάδος, αλλά της ελληνικής φυλής.

Όσοι έμειναν στην Μακεδονία, σε μία επώδυνη σκλαβιά, ζούσαν με την ελπίδα της ελευθερίας, που δεν έσβηνε ποτέ, καθότι ας το προσέξουμε αυτό, και αυτό είναι μία άγνωστη σελίδα της ιστορίας της Μακεδονίας εκ του λόγου ότι δεν έπαψαν πάνω στα βουνά διάφοροι καπεταναίοι να δημιουργούν προβλήματα στους κατακτητές. Ήσαν και τα ψαριανά και τα υδραίικα πλοία που συχνά προέβαιναν σε πειρατικές ενέργειες στον Θερμαϊκό και στον κόλπο της Επανομής. Ήταν και εκείνα τα δυστυχισμένα πλάσματα που είχαν αιχμαλωτιστεί τις τραγικές μέρες του 1821 και 1822 για την Θεσσαλονίκη και είχαν βιαίως εξισλαμιστεί τώρα που ζητούσαν από το μικρό ελληνικό βασίλειο να πράξει παν το δυνατόν για να γυρίσουν στην Ορθοδοξία και στα σπίτια τους από τα χαρέμια των αγάδων της Μακεδονίας. Αυτά το 1830, ενώ τον Οκτ. του 1828 καπεταναίοι που δρούσαν στην Μακεδονία ζητούσαν από τον Καποδίστρια όπλα και άλλη βοήθεια για να συνεχίσουν αγωνιζόμενοι κατά των Τούρκων.

Μιλήσαμε λίγο πριν για τους ετερόχθονες αγωνιστές του 1821 που είχαν κατέλθει στην επαναστατημένη Ελλάδα και μετά την δημιουργία του νεοελληνικού κράτους περιφρονημένοι, νήστεις και πένητες επαιτούσαν στους δρόμους της Αθήνας. Είχαν για μίαν ακόμη φορά οι επιτήδειοι κατορθώσει να κυριαρχήσουν στην πολιτική ζωή του τόπου και να θέσουν στην άκρα περιφρόνηση τους τίμιους αγωνιστές. Αισθαντικός παρατηρητής της καταστάσεως ο ποιητής Αλέξ. Σούτσος εμπνέεται από ένα Μακεδόνα αγωνιστή, από την Κασσάνδρα, που αηδιασμένος από την συμπεριφορά των συμπατριωτών του του νεοελληνικού κράτους, ζητεί από το παιδί του να τον συνοδεύσει ως τα ελληνοτουρκικά τότε σύνορα για να πεθάνει στην Μακεδονία, αφού η ελεύθερη πατρίδα που για την ελευθερία της έδωσε το αίμα του, του έδειξε τόσην αχαριστία. Αφήνει το παιδί του στο ελληνικό έδαφος κι αυτός.

*Κι εκείνος με γυμνό σπαθί κραυγάζει
«Αφού ξένος
και εις αυτό απέμεινα το ιδικό μου Γένος,
Αφού, πατρίς μου, άθλια δυστυχής,
πατρίς Μακεδονία
Παντοτινή το στήθος βαρύνει τυραννία,*

*Ανδρεία καθώς έζησα με μένει ν' αποθάνω»
Και εις τον Τούρκων έπεσε
την φυλακήν (φρουρά) επάνω.*

Ο Σούτσος εμπνεύσθηκε το ποίημα αυτό τιτλοφορούμενο «Ο θάνατος του ετερόχθονος αγωνιστού» διαβάζοντας την είδηση του θανάτου του Κασσανδρινού αγωνιστή σε αθηναϊκή εφημερίδα. Κι όπως είπαμε τέτοιες ειδήσεις θανάτου περιφρονημένων από το κράτος αγωνιστών υπήρχαν πολλές στις αθηναϊκές εφημερίδες της εποχής.

(συνεχίζεται)